

השפעתה של תוכנית התערבות בשילוב בובת תיאטרון על אסטרטגיות התיווך של מתווכות, ועל הנעה ללמידה והישגים בתחום ניצני אוריינות של ילדי גן בחינוך המיוחד ובחינוך הרגיל
ר. רמר¹, ד. צוריאל²
¹החוג לחינוך מיוחד, מכללת לוינסקי לחינוך, תל אביב; ²בית הספר לחינוך, אוניברסיטת בר אילן, רמת גן, ישראל

אנשי חינוך מחפשים באופן עקבי שיטות מתודולוגיות ודרכי הוראה המותאמות להיבטים התפתחותיים של ילדים צעירים, היוצרים לצד למידה משמעותית גם מוטיבציה והנאה. למרות שהאפקטיביות של בובות תיאטרון ככלי לתקשורת ולהעברת תכנים בגיל הרך הוכחה באופן ברור בתחומים קליניים ותקשורתיים, מעטה היא הספרות המחקרית העוסקת בשימוש בבובות תיאטרון כאסטרטגיה ללמידה, וכן חסרה מתודה מבוססת של מדידה והערכה בתחום זה (Salmon & Sainato, 2005; McIntyre, 1999; Synovitz, 1999). ייחודו של המחקר הנוכחי הוא, בניסיון לחבר בין הידע התיאורטי והיישומי הקיים בתחום בובות תיאטרון בחינוך ובטיפול לבין היבטים של הידע התיאורטי והמעשי, הקיים בתחום ההתנסות בלמידה מתווכת וההנעה ללמידה.

מטרותיו העיקריות של המחקר היו לבדוק את השפעתו של תיווך בשילוב בובה: (1) על אסטרטגיות התנסות בלמידה מתווכת בקרב מתווכות; (2) על מדדים של הנעה ללמידה; (3) על הישגים בתחום אוריינות בקרב ילדים. מטרה נוספת הייתה: (4) להעריך את השימוש בבובה ככלי תיווך לילדי הגן מזווית הראייה של המתווכות לאחר תוכנית ההתערבות.

במחקר השתתפו 145 ילדים מ-15 גני חובה ממרכז הארץ (68 מגני חינוך מיוחד ו-77 מגנים רגילים). כמו כן, השתתפו במחקר 18 מתווכות-סטודנטיות לחינוך.

כל אחת מהמתווכות לימדה: קבוצת ניסוי, שקבלה תיווך עם בובת תיאטרון, וקבוצת ביקורת, שקבלה תיווך בלי בובה. תוכנית ההתערבות כללה ארבע יחידות לימוד של ארבעה טקסטים אורייניים. כל יחידת לימוד ארכה בממוצע 20 דקות.

במחקר נעשה שימוש בכלי הערכה כמותיים (תצפיות, מבחני הישג, מודל HLM) ובכלי הערכה איכותניים (ראיונות).

ממצאי המחקר המרכזיים הצביעו על כך, כי תיווך עם בובה הגביר את השימוש באסטרטגיות למידה מתווכת אצל המתווכות, הגביר מדדים של הנעה ללמידה, והפחית מדדים המעידים על אי-הנעה ללמידה, וכן העלה הישגים בתחום האוריינות בהשוואה לתיווך ללא בובה. מהראיונות האישיים עלה כי, המתווכות רואות את הבובה ככלי תיווך יעיל המותאם להיבטים התפתחותיים של ילדים צעירים, דרכו ניתן להתייחס להיבטים קוגניטיביים, רגשיים וחברתיים.

לממצאים אלה השלכות חינוכיות בבחינת האפשרות להפוך את הלמידה המתווכת בעזרת בובה לדרך מתודולוגית, אשר מגבירה יעילות בתהליך ההוראה, ומסייעת בהעלאת הישגים והנעה ללמידה בקבוצות ילדים בעלי מאפיינים קוגניטיביים והתנהגותיים שונים.

מקורות

- McIntyre, P. (1999). *Puppets with a purpose: Using puppetry for social change*. New York: United Nation.
- Salmon, M., & Sainato, D. (2005). Beyond pinocchio: puppets as teaching tools in inclusive early childhood classrooms. *Young Experience Children*, 8(3), 12-19.
- Synovitz, L. (1999). Using Puppetry in a Coordinated School Health Program. *Journal of School of Health*, 69(4), 145-147.